

САНД ОПОХ

Х а н а т
1981 снл алтынны
15 нүнүттээ тахсаар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 33 (5705)

1982 снл. Кулун тутар 30 күнэ
ОПУТУРУНЬУМ

Сынакта
2 харчы

ССРС Советскай Азер-
байджанга анал-
лаах 21-с ударнай
нэдиэлэ сабалаан-
60 сыла на.

Бааһынага— триктордар

Юбилейдардаах снл
саасы ыһыстыгар бэ-
лэмнени дыйдыһынтаах
күннэригэр «Сельхозхи-
мия» холбохун транто-
ригара үрдүк огорум
туолаахтын үлэлиригэ
сорустаналлар.

Эдэр механизатор Ни-
колай Манаров МТЗ-82
мчарналаах транторынан
«Чурапчы» совхоз бааһы-

наларыгар аңгардас кулун
тутарга 878 тонна ноһуо-
му киллэрдэ. Оттон тра-
кторист Михаил Потапов
Эрилик Эристини ааты-
нан совхозна Хабахсыт
Хадаар уонна Чаныр от-
делениеларыгар эмиз ити
кэмгэ барыта 480 тонна
ноһуому таста.

Итинэн эдэр механизатор-
дар ыйдаабы обөлөө-
телисүбөлөрүн куобар-
дылар.

В. ЧИЧИГИНАРОВ.

Коммунист холобур көрдөрөр

МЫРЫЛА. Коммунист Николай Иннокентьевич
Мухин борооску көрүүтүгэр үлэһэбитэ тоһусе
сыгыгар барда. Юбилейдардаах снл кыстыгын алта
ыйыгар биир да борооскуну эңирэппэкиэ иитэн
хае биридинилэрин 92,9-туу кг төлөһүттэ. Эбэһэ-
телистибэ туолара 13 кг хаалла.

Опыттаах сүөсүһүт саһайар коллектива эмиз бэ-
лэмтээмит кирбиктин ылар кыахтаныа. Алта ыйга
хае биридин сүөһү орто ыйаһына 89,4-туу кг
эбиллэнэ.

Снимокка: Н. И. Мухин.

Бастыңнарга наһараадалар

1981 сылга тыа хаһаа-
йыстыбатыа бородуунта-
ларын огорууну, атым-
лааһыны элбэтин бы-
лаһынын, социалис-
тическай эбэһэтэлисти-
бэлэрин тоһорууга үр-
дүк көрдөрүүлэрин уон-
на үлэһэ килбизниэ-

рин иһин ССРС Верхов-
най Советын Президиумун
1982 снл кулун тутар 12
күнүнээһи Ыйааһынан
РСФСР, ол иһигэр Саха
АССР, тыатын хаһаайыс-
тыбатын бастыңнарын
улахан бөлөгө ССРС ор-
деннарынан, медаллары-

нан наһараадалаһа.
Ийэ дойду үрдүк на-
һараадаларын бийиги
оройуонмутуттан ылы-
лар:

«ВОЧУОТ ЗНАГА»
ОРДЕНЫ
Иванов Михаил Инно-
кентьевич — «Чурапчы»

совхоз ыһанныкысыта.
«УЛЭБЭ ТУНГУНУН
ИҢИН» МЕДАЛЫ
Марков Трофим Ивано-
вич—Эрилик Эристини
аатынан совхоз рабочайа.
Производство бастың-
нарын үрдүк наһараада-
ларынан эбэрделлибит,
кииллэргэ санга ситиһин-
лэри баһарабыт!

Бэс ыйын 20 күнүгэр БЫЫБАРДАР

ССРС союзнай республикаларын Конституцияларын
(Төрүт Союоннарын) туһааннаах ыстатыйаларыгар
уонна «Народнай депутаттар олохтоох Советтарын
быыбардарын туһунан» Союоннарга сеп түбэһиниэ-
тэтиэ республикалар Верховнай Советтарын
1982 снл бэс ыйын 20 күнүгэр, бос-
кыһаһынаа, РСФСР, Украинскай ССР, Белорусскай
ССР, Узбекскай ССР, Казахскай ССР, Грузинскай ССР,
Азербайджанскай ССР, Литовскай ССР, Молдавскай
ССР, Латвийскай ССР, Киргизскай ССР, Таджикскай
ССР, Армийскай ССР, Туркменскай ССР уонна Эстон-
скай ССР народнай депутаттарын олохтоох Советта-
рыгар быыбардары аһымыр туһунан Ыйаахтары
ыһыннылар.

Эмиз ити күн автономнай республикаларга госуда-
рственной былаас олохтоох органнарыгар быыбардар
болдьоннулар.

Российскай Федерация уонна атын союзнай респу-
бликалар Верховнай Советтарын Президиумнарын
Ыйаахтарынан 1982 снл бэс ыйын 20 күнүгэр итиннэ
тамга оройуоннараабы (куораттардаабы) народнай
сууттар народнай судуйааларын быыбардара аһанын-
лар.

Быыбардыыр хампаанья бириэмэтигэр оройуонна-
раабы (куораттардаабы) народнай сууттар народнай
сэтээтэллэрин быыбардара ыһыттылаахтара.

(ССТА).

Народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын онус сессията

Оройуонна туорахтаах культуралары үүннэриигэ хаалыттан тахсыахха

ССКП райкомун бастагы секретара депутат таб. И. П. ЛИСТИКОВ дакылаатыттан

XXVI оройуоннаабы партий-
най конференцияда оройуонна
сири огоруу культурата наһа-
һада, онус дьаһылтэна былаа-
нара бу салаада толоруллуба-
тахтара снэрдээх критикэга
тардыллыбыта. Онон сибээстэни
конференция ыһыы сири уоп-
сай нэһин 7170 гектарга, ол
иһигэр көрмөһөй культуралар-
га 2150 гектарга тийэ күтэ-
тэргэ, сир огоруутун культу-
ратын тосту тупсарарга, туорах-
таах культуралар, хортуосһуй
уонна оһуруот астарын үүнү-
үлэрин лаһпа үрдэтэргэ чопчу
соруктары туруорбута.

Ити партийнай уураады
олоххо киллэрэн 1981 сылга
ыһыы кэмэһэ 8795 гектарга,
ол иһигэр көрмөһөй культу-
раларга 110 гектарга тийэ кэнэ-
тилиннэ. Совхозтар хортуос-
һуй орто үүнүүтүн 100 цен-
тигергэ тиэртилэр, госудаство-
да туттарыы былаанын 130
бырыһыан толордулар. Оһу-
руот астарын үүннэрин былаан-
нара эмиз толорулуннулар.
Бидлэр хамсааһын көрмөһөй
культуралары үүннэрингэ та-
һаарылыһа: 8 снэһэстиир
эвено тэриллэн оройуон үрдү-
көн бэлэмнэммит снэһэ 80
бырыһыанын содотуопкалаата.
Быйыл итинник идэтиһит эвено
аһсаанын 14 тэридиэхпит,
онон ынах баһыгар бэлтараа-
лы тонна сүмөһиннээх аһы-

лыгы бэлэмниир соруктаахпыт.
Партийнай конференция уу-
раадын быһыстынан, бу пяти-
леткада сүөһү аһылыгын 35
бырыһыана бааһынаттан ыһыл-
лыахтаах.

Турнепсы үүннэрин баччаан-
на дьэри сөптөөхтүн тэрилли-
бонно турбута. Ааспыт снл бу
культураны «Чурапчы» совхоз-
на куһаана суохтун үүннэр-
дилэр: гектартан Сылакта
243-туу, Кылэтингэ 226-дык
центнер үүнүүнү ыллылар. Иа-
нниктин бу үлэ салгыы кэнэ-
тиллиэхтээх, снэһэстиир эвено-
ларга сүктэриллиэхтээх уонна
сылга валовой хомуур 1000
тоннада тэридилиэхтээх.

Бааһына үлэлэригэр сүрүн
критерийинэн бурдугу үүннэ-
рин буолар. Хомойуох иһин,
кэнэһи сылларга оройуонга
бурдугу үүннэрин танһары
түстэ: гектартан IX пятилеткада
8,3 центнертэн X пятилеткада
8,7 центнергэ, оттон 1981
сылга 4 центнергэ тийэ. Ор-
дун улахан хаалыы Субуруус-
кай аатынан уонна Эрилик
Эристини аатынан совхозтарга
таһаарылыһа. 1981 сылга су-
буруускайдар ыһымыларын аһа-
рын эрэ хомуйдулар, гектартан
бара-суода 1,4 центнер үүнү-
үн ыллылар. Оттон эрилинтар
ыһыы 40 бырыһыанын эрэ хо-
муйдулар, гектар аһыттан 3,6
центнер бурдугу ыллылар.

Кнэһ ыһылаах Карл Маркс
аатынан совхозка уонна «Чу-
рапчыга» да балаһыанья эмиз
бөрүнүтэ суох. Амза быһаһ-
лаах хочолорутар олорор Со-
ловьев отделениета кэлиин сыл-
ларга бурдугу ыһан бараа хо-
муйбат үгэстэнэ. Онон респу-
блика бурдук ыһылаах оро-
йуоннарыттан Чурапчы саа-
май хаалгылаахтар аһсаанна-
рыгар киирдэ.

Ити барыта совхозтары ула-
хан иочоонко тэлтэ. Биир гек-
тарга бурдугу үүннэрин орос-
куота 150—180 солк, тэһнэ-
һэр эбэтэр 4900 гектар туорах-
таах культуралары үүннэрингэ
оройуон үрдүнэн 750—800
тыһ. солк ороскуоттанар. Итич-
чэ балыһан үп үнсэ көдүүһэ,
суох буорга кутуллар. Оттон
гектартан 8—9 центнер да үү-
лүүнү ыларбыт буоллар, снэ-
һэ проблемата быһаарыллыа,
сылгы фураһыан хааччыл-
лыа этэ.

Бурдугу үүннэрингэ тахсы-
быт итинник улахан хаалыы
иһниктин тулуйуллуон сатам-
нат. Оройуон совхозтарыгар
бурдук туруктаах үүнүүтүн
ыларга быһаарылаах, эрчим-
нээх дьаһаллар ыһыллыах
тустаахтар.

Бийиги оройуонмут поч-
веннай-климатическай усулуо-
булатыгар гектартан 8—9 цен-
тиер үүнүүнү мэдэһитин ылаах.

ха сөптөөгө наһаанан уонна
практиһанан даһаастанан турар.
Танһары бары сүрүн төрүө-
түнөн совхозтарга бурдугу үүн-
нэрингэ сөптөөх суолта бэри-
либэтэ, онуоха партийнай тэ-
рияталар өтүгүрүттэн көрдө-
бул суоһа буолла.

Кэнэһи сылларга снэһэ
хааччыстыбатын туһаарыыга
хамсааһын оһоһуллубута. Бы-
һыл оройуоннамыт снэһэһи
ыһыы 50—60 бырыһыанан то-
лоруору олоробут. Бастаһы кы-
лаастаах снэһэһи ыһыы суох
буолла. Снэһэһи ыһаастыгарга
материальнай-техническай база-
ны тэриһингэ совхозтар утум-
наах үлэһи ыһылаатылар.

Совхозтары оройуоннамыт
сүрдунан, үрдүк кылаастаах
снэһэһи хааччыһыта Карл
Маркс аатынан совхоз Оһу-
лууннаабы снэһэ хаһаайысты-
бата үлэһи адьас мөлтөттө.
1977 сылтан саһалаан Оһу-
луунга эрдэтээһи паардарга
снэһэ отторун ыһаастатыы са-
һыһыгы үлэлэрэ оһоһуллубат
буолдулар, кырыс сирдэри хо-
рутан паардары кэнэһи ыһы-
тыллыбат.

Үүнүүнү ынах сүөһүгэ, сыл-
гыга мэдэһитин кэлиин маас-
сабай буолла. Онон буруйдаах-
тары буһан эппэһинэ тардыы
оһоһуллубат. Снэһэһи күһүн-
гү ыһаастаһыһына суолта
бэриллибэт. Ол да иһин Оһу-

луунга бурдук үүнүүтэ кэлиин
сылларга гектартан 3—4 цен-
тигергэ тийэ наһтаата. Карл
Маркс аатынан совхоз салалта
та райсемхоһу хаалыһыттан та-
һаарыыга суһал дьаһаллары
ыһылаахтаах.

Кэнэһи сылларга эрдэтээһи
паардар снэһэ суох аччатылыы
ыһылар. Быһырыһын саа-
ыһыы 17 бырыһыана эрэ пт Н.
даһыт бааһыналарга ыһы-
лыбыта. Ол да иһин үүнүү
быстар наһыһах буолбута. От-
тон оһулууннар 1978—1977
сылларга паардарга ыһылаа-
рын 35—40 бырыһыана тик-
сэһэ. Оһоһолорго киилэр гек-
тартан 11—12 центнергэ тий-
эһ үүнүүнү хомуйаллар. Ити-
ни умнар хайдах да сатаһыат.
Совхозтар паары көтөбүүгэ
сыһаһаһарын тосту уларытан
бу пятилетка сылларыгар
35—40 бырыһыанга тэридиэх
тустаахтар.

Былааннаах паардары бэс
ыһыы иһинэн хоруутууну сити-
һиэххэ. Ону аһан сайын уста-
та үстөн итэһиһэ суох сыһыс
отторун ыһаастаахха. Агро-
техника бу көрдөбүлүн булгу-
чу тутуһуоһа. Оһулууннар
паардарга сайыһыны сыһыс отто-
ру ыһаастатыһыны үс төгүл
огорор эрдэхтэһинэ, паардам-
мыт бааһына гектарыттан
15—18 центнер бурдук үү-

(Вүтүүтүн 3-с стр. көр).

Кадрдар үөрэхтэрэ

Оройуон советскай үлэ-
хитүэрин оскуолатын учас-
тыстаах заньатта буолла.

Онно 1981 сылга сель-
скай Советтар төрийэр-
маассабай үлэлэрин ту-
эүтүэрин тустарынан рай-
совет исполкомун секре-
тарга И. П. Васильев, тыа
сиригэр гражданскай обо-
роны тэрийин тутуунан
гражданскай оборона шта-
бын начальнига А. А.
Сергеев уонна Чурапчы
сельсоветын исполкомун
секретарга С. Д. Манаров
лекциялары аахтылар.

Оскуола истээччилэр-
гэр итиллэри сөргө Совет-
тар үлэлэригэр быһаччы
сыһыаннаах кэпкэ болуу-
роостарга иһитиниэрин-
лэр өгөһүлүнүлэр.

А. СИВЦЕВ.

Дьон олорор сиригэр иһитэр үлэ

Юбилейдарга ананар

Арыылаахтаагы киин
агитштаб (начальник П. Н.
Демьянов) быһааччылар
үлэлэрин. Сельская Куль-
тура дьэтигэр, агитэо-
наларга «Советскай Со-
циалистическай Респу-
бликалар Союзтара төрүт-
битэ 80 сыла туолуутун
түбүсүн» ССКП НК уу-
раабын суньыһун, но-
руоттар дойдорууларын.
Советскай былаас сылла-
рыгар Саха сирэ чөлүгэ
сайдьытын тустарынан
лекциялар, бэсиздэлэр
өгөһүллаллар.

Кэлэри турар кэрэ-ба-
диз сойууларга ана-
лаах бичээчтэр үчүгэй
тэрэһиниэхтэрин барыта-
лаатылар. Учутал А. С.
Попова салайар «Нустук»
агитэоснатын олохтоохто-
рун — «Чалгий, Сахабыт
сирэ!» тематическай бич-
чээрдэригэр. Саха сирин
уруккутун, быһынны ба-
лысхан сайдыытын, бы-
раактыны норуоттар сүт-
кэн көмөлөрүн, респуб-
лика нийини сырдык кэс-
киллэрин көрдөрөр быыс-
тапка, «Знание» общес-
тво лектора Н. Г. Вараш-
ова өгөрбүт бэсиздэтэ
иһиттэр болдомтолорун
тартылар. Ол
иһиттэн хабылык, тик-
саан, дуобат соннууларга
үтүс кинини түмүлүтэр.
Бичээч агитэона олохтоох-
торун уус-уран самоде-
ятельнобын көчүрүөнүн
түмүктөннө.

«Үргэл» агитэона (на-
чальник Л. И. Лаврен-
тьева) «Норуоттар биер-
иллээх кэрэниириттэр»
диэн тематическай бич-
чээри советскай норуот улуу-
канныах ситиһиэхтэрин, пя-
тилетналар баарадай хар-
дыларын, эйэ иһин ох-
суууу программата олох-
тоо кэрэниириттэр иһитини
арыйда. Оттон «Сарда-
на» агитэона (начальник
Е. М. Попова) «Үлэ—
көсө, хайбал, албан аат
дымалыта» диэн бичээч
маныһыктыт Е. С. Сыро-
мятникованы чыбэстэһин-
нэ ананна.

А. ПОПОВА,
бичиги общ. корр.

Бүгүн бастыңнар кирбиһлэрэ — сарсын коллектив нормата ОРОЙУОН 1981 СЫЛЛААҔЫ ЧЕМПИОННАРА

Яков Дмитриевич
АММОСОВ

Яков Дмитриевич —
идэтикэн электрик. Хоп-
тобо отделениетын ферма-
ларыгар, гарантарыгар,
о. д. а. объектарга элек-
тролиниялар турутарына
көрөр. Вайттин тустаах
үлэтин таһынан Эрилин
Эристини аатынан сов-
хозка үһүс сылын 14 ки-
һилээх АВМ агрегатынан
үлэлиир эвеноу салайар.
1980 сыллаахха киин
салайбыт эвенога 300
тонна от мээниэтэи бэ-
лэмнээн былаанын 125
бырыһыан толорбута уон-
на бастын үлэлээх кол-
лективтар кэрэнииртэригэр
тахсыбыта.

Эвено былырын са-
йын 300 тонна от мээ-
нэтин бэлэмниир сорууда-
таабы 310 тоннаны ыра-
батан 103,3 бырыһыан
толорбута. Киинлэр са-
йынын икки сменанан үлэ-
лиир буолаллар техника
күүһүн толору туһанал-
лар. Агрегат алдьаһан
тохтоон хааларына су-
һаллык өрөмүөнүү ох-
сон үлэни харгыһа суох
быталлар.

Василий Петрович
СЕДАЛИЦЫН II

Онус пятилетка сылла-
рыгар В. П. Седальцев II
салайар колхоз-иһинин
оттуур эвенога хас биер-
дин киһитигэр тиксэринэн
көрдөрүүлэрэ маньыктар
это: 1976 с. — 64, 1977 с.
— 56, 1978 с. — 30,5,
1979 с. — 56,2 1980 с.
— 76,7 тонна. Итинэн
эвено пятилетка түөрт
сылгыгар оройуон чемпио-
ну үрдүк аатын ылбыта,
ол иһигэр икки төгүл ре-
корду олохтообута.

Эвено ааспыт сайын
урукку сылларга ылбыт
төтүннү маныһыкытаага,
561 тонна оту кэбиһэн
былаанын 124,6 быры-
һыан толорбута, онон хас
биердин киһитигэр тиксэ-
ринэн 66,7 тонна оту со-
дотуопкалаан оройуон
чемпион эвеногун аатын
өссө төгүл ылбыта.

Василий Петрович,
комсомольскай-мичат эве-
но салайааччыта, эдэрдэ-
ри үлэ үтүө үгэстэригэр
уһуйар, сельсовет депута-
тын да быһымынан үгүс
өрүттээх общественнай
үлэни ытар.

Надежда Ивановна
ДОРОГУНОВА

Надежда икки сыллаа-
быта Якутскайдаагы тыа
хайааһыстыбатын техни-
кумун бүтэрэн баран Су-
буруускай аатынан сов-
хозка үлэлиир кэлэри
кытта совхоз салайтага
сүрүөтчүттэр эвенола-
рыгар старшайынан анаа-
быта. Оттон ыла киин
салайар уон киһилээх
комсомольскай-мичат э-
венога отурсу үүнүүтүн
хомуууга үрдүк көрдө-
рүүлэри ситистэ.

Ол курдук, ааспыт се-
зонго 3000 квадратнай
метр иһинээх пленна са-
былаах тейиһага 21
тонна отурсу үүнүөнүн,
квадратнай метр ахсыттан
7-лин кг үүнүүнү хому-
һан оройуон чемпион
эвеногун аатын ылдылар.

Эдэр специалист былы-
рын ССКП кэрэнииртэри
кэрэниитэ.

Сотору оуруотчуттар
сааскы кургүүннээх үлэ-
лэри саадалаһа. Чемпион
эвено юбилейдардаах снл
сезонугар ситиһиһирин
чинтэр дьулуурдаах.

Александр Гаврильевич
АДАМОВ

Киин кыһынын сонор
суолугар үтөннүүнэ ха-
һаатар даһаны өттүн ха-
ралаах, киин тутуурдаах
кирээччи. 1981 сылга
1937 солкуобайдаах түү-
лээһи бултаан И. Г. Кон-
дратьев кэрэнииттэн совхо-
лугар иһинс мистэргэ
тахсыбыта. түөрт сыл-
лаагы былаанын аһары
толорбута.

Оттон сайын Александр
илиннэн оттуур
эвенога ханыс да сылын
старшайдыр. Ааспыт
сылга киин салайар эве-
нога 212,7 тонна, биер-
дин киһитигэр тиксэри-
нэн 24,2 тонна оту бэ-
лэмнээн оройуон чемпион
эвеногун аатын ылла.

Ааспыт пятилеткага
үрдүк производственной
көрдөрүүлэрин иһин «Пя-
тилетка эдэр гвардееһа»
аатынан наһарадалам-
мыта.

Эдэр коммунист быһыл
бастагы кварталга 1317
солк түүлээһи бултаан
сыллаагы быһаанын то-
дордо.

Михаил Данилович
НИКОЛАЕВ

Субуруускай аатынан
совхоз Соловьевскаагы
делениетын М. Д. Нико-
лаев салайар кэрэ-
ханыһааһа. 1981 сылга
1979 сыллаахха хас биер-
дин киһитигэр тиксэри-
нэн 169-түү тонна оту со-
дотуопкалаан оройуон че-
пион эвеногун аатын ыл-
быта. Оттон 1980 сылга
эвено хас биердин киһи-
тигэр 202-лин тоннаны
оттоон оройуон рекорду
20,2 тоннанан тутсарбы-
та.

Ааспыт сайын бу үлэ
коллектива 749 тонна
оту кэбиһэн, хас биердин
киһитигэр тиксэринэн
149,6 тоннаны оттоото,
онон үһүс төгүлүн оро-
йуон чемпионунан буол-
ла.

Михаил Данилович сов-
хоз биер опыттаах меха-
низаторун быһымынан
биллэр. Кыһынын ферма-
ларга оту, комбинирку
төһөһү, тутуу маһын
таһыһа үлэлээн кварта-
лаагы соруудаһын таһа
аһарда.

ҮҮТ ХААЧЫСТЫБАТЫН ҮРДЭТИЭХХЭ

Бородуускуйа үрдүн
хаачыстыбатын иһин ох-
суууу, биллэрин курдук,
пятилетка кылаабынай
девиэтирэттэн биердэста-
ринэн буолар. Ити сов-
хозтарга, бастатан туран,
сүбүтүн мылаллар боро-
дуускуйа хаачыстыбатын
тутуунан өйдөбүллээх.

1981 сылга оройуон
совхозтара госуодарствонь
кытары ахсааны бары не-
руннэринэн толордулар
эрээри. онорбүт боро-
дуускуйаларын хаачысты-
бата олус намыһах буол-
бута. Ордук үтү хаачы-
стыбата мөлтөх. Сыллаагы
үлүлүт 18,4 эрэ быры-
һыана бастагы суортаа-
бынан тутуулубута. Ол
иһигэр Карл Маркс ааты-
нан совхоз 15,7, субу-
руускайдар 9,8, эрилин-
тэр 19,4, «чурапчылар»
31,6 бырыһыанын туттар-
бытара. Оттон респуб-
лика орто көрдөрүүтэ —
үтү 49 бырыһыана баста-
гы суортаах. Вилигин
кытары биер тэгү усу-
луобуулаах алексеев-
кайдар үтүтэрин 61 бы-
рыһыанын, эрилин-тэр 44
бырыһыанын, уус-алдан-
нар 64 бырыһыанын бас-
тагы суортааһынан тут-
тарбытара.

Үтү хаачыстыбатын
намыһага совхозтар эко-

номиналарыгар улахан
охсуулаах. Вилигин госу-
дарство бастагы суор-
таах үтү тоннатын 503
солк, иһинс суортаагы
470 солк, оттон суорда
суогу 437 солк атыла-
лар. Вилигин совхозтарбыт
былырын, эбэһэтэлнэ-
тибээ көрүлүбүтүн кур-
дук, үтү 40 бырыһыанын
бастагы суортааһынан
туттарбытара эбитэ буол-

Специалист трибуната

лар. 799,6 тыһ. солк. до-
хуоту эбин ылаах эти-
лэр. Ити иһиттэн Карл
Маркс аатынан совхоз
346 тыһ. солк., субуруус-
кайдар 232,2 тыһ. солк.,
эрилин-тэр 170,5 тыһ.
солк., «чурапчылар»
50,8 тыһ. солк. дохуоту
сүтэрдилэр.

Итинн таһынан ааспыт
сылга 36,7 тонна үтү
көрдөөх буолан уонна
аһынан туттарылаһыта-
ба. Ол иһигэр Карл Маркс
аатынан совхоз 12 тонна-
ны төһүөнөн 5,6 тыһ.
солк., субуруускайдар 11
тоннаны төһүөнөн 5,1
тыһ. солк. дохуоту сүт-
түтэрэ.

Үтү хаачыстыбата тодо
ити курдук намыһаамай?
Валаһыанньаттан таһар

ных баар дуо?

Фермаларга санитарнай
минимум тутуулубат.
Үтү харайар аналлаах
блоктар, кустор суох буо-
лан, ыаммыт үтү ыан-
ныксыттар үлэлэрин бү-
тэрнэхтэригэр диэри хо-
тон таммаһын аһыгар,
сайынын тигиик кудари-
гин ортотугар чараас маа-
рылланан хаххалатыллы-
быта буолбут биадэрлэр.

гэ билдэһэн турар. Ол ту-
мүтүр бактерияларын
сүтүллууга үрдүүр, аһы-
лар. Хотоннор иһчэһайде-
рэ, иһит-хоһуос кичэллэн
сууллубата, үтү сниде-
лиир маарыла хотонго
«куурдуллан» хонууга
— барыта эмиз итиннэ
тиэрлэр.

Совхозтар үтү ана-
лизтиир лабораториялар
оборудованиеларын ылан
тураллар. Ол эрээри
суолта биерэн үлэлэп-
пэттэр. Оһон арыс сыах-
тара үтү хаачыстыбатын
хайдах быһаараллар да,
ону ыһыналларыгар, ту-
гу да аахсыбаттарыгар
тиһиллэр.

Зоотехниктар үтү
учуоттааччылартан на-
ладной докумуону толо.

руууу, үтү ырааһын эн-
ранын үлэлэтиини, үтү
учуоттуур дивениир толо-
руууу кылааһахтык ир-
дэбэттэр. Биер үкүсүн
ол иһин учуот-отчуоту,
наһ булкуллар. Холобур,
олуһуууга хатылылар ик-
ки күннээх үтүтэрин, 62
кг. Хадаарга «ЫВСЛКС
80 сыла» ферма кудун
тутар 2 күнүгэр 36 кг
үтү таһы-быһа сүтэрэн
кэбистилэр. Итинник үлэ-
лиир учуотчуоттар ман-
ныксыттардан үтүгараас
буолуутун хайдах ирдэх-
тэри?

Бастатан туран, ити
итэбэстэри дьаныардаах-
тык туоратыахха наада.

Атын өттүнэн, үтү хаа-
чыстыбатын тупсарыыга
маньыксыттар иһит-
риэстэрин көтөрүөххэ. Ол
иһиттэн киһилэри сани-
тарнай минимуму халба-
һаабанна тутуһарга үөрө-
тнөөххэ. Үтү хаачыстыба-
тын мөлтөх төһө-хаача
ноччоһо төһөрүн өйдө-
түөххэ. Быһылыттан на-
диэлэ ахсыт фермаларга
маньыксыт күннэргэ ыт-
тыллар буолбуттара кэ-
рэхсэбиллээх. Ити күн-
нэргэ маньыксыттар
сөргө үүнэ сыһыаннаах
дьону — үтү, ууну та-
һар шофердары, эбин
аһылыгы өгөрөөччүлэри,

фуражирдары уо. д. а. — ба-
рыларын кытыһарыахха.

Бу күннэргэ совхозтар-
га үтү хаачыстыбатын
тупсарар дьаһаллар бы-
лааннара ырытыллан өгө-
һүллаллар. «Чурапчы»
совхозка ол былаан бы-
һымынан үлэ саадаланна.
Холобур, Арыылаахха
«Эрич» фермага үтү
анализтиир лаборатория
үлэлээн эрэр. Онно хас
биердин маньыксыт үтү-
түн хаачыстыбата, төһө
сылааһа тутта быһаарыл-
лар. Үтү суорда үрдүгүн
иһин эбин хамнас аарыл-
лар, үлэнигэр эһиһэти,
нэстэргэ үрдүүр.

Оройуон совхозтара бы-
һыл, кэрэ-бадиз юбилей-
дардаах сылга, үтү 40 бы-
рыһыанын бастагы суор-
тааһынан туттарар, сыл-
тын 3,8 бырыһыанын
тиэрлэр соруутахтар. Та-
баарынас 85 бырыһыан-
тан намыһа суохтаах. Ити
хас биердин маньыксыт,
туһаһынаах специалист
үтү хаачыстыбатын үрдэ-
тиннэ күннэргэ дьүкүтөр-
дөхтүн үлэлэтиини, онно
туһаһылыбыт бастык
опыты, атын да дьаһал-
лары утуһунахтык олох-
туурун эрэйэр.

Е. ВОРИСОВА,
тыа хааһыстыбатын
бородуукталарын соҕо-
туопкалааһыныча уонна
хаачыстыбатыгар кыла-
бынай госуодарственнай
инспектор.

Народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын онус сессията

ТАБ. И. П. ЛИСТИКОВ ДАКЫЛААТЫН БҮТҮҮТЭ

(Нинни 1 стр. нөр).
уууту хомуйа сындыбытара.
Кээн сылларга паардарга
үрүт таастааһын үлэлэре та-
малыбыт буолан, бааһыналар-
га парей, өнөөсөр өссө ордук
улахан содуллаах өвсүт кур-
дук, сымс от олохсуйда, Холто-
до, Хадаар үгүс бааһыналар-
тар өссөннө баттатан бурдук
буһуһа да кэриэстэ үүмүт
буһуһа. Онун инникитин паар-
дарга сайын үстөн итэһэ
суох таастааһынга кытаанах
көрдөбүтү туруоруохха.

Туорахтаах культуралар үү-
нүүтүр таныры түһүүтүн
лар төрүт биричиннэтинэн
сааскы хорутуу иһэнэ буолар.
Оттон итинник хорутуулаах
бааһыналар бэрэ энүйдэхтэ-
хэ гектардан 3—4 центнер
эбэр бэрэллэр. Ол үрдүнэн
онун оройуонга сааскы
хорутуу ыһы уонсай нээн
50—55 бырыһыангар тэн-
нэспитэ. Сорук дьэниэ; сааскы
хорутууну лаппа аччатыахха,
сайыа суох оноруохха наада.
Онуоха кырыс сирдэри туһаа
таһаарыахха, күһүгү хадым-
малы хорутууну көтөтүөххэ.
Бу дьаалаада сыллар уонна
кудуйдар куһаана суох сапа-
лааһынаахтар, оттон Эрилик
Холтодого сирэ суох хаалы-
лаах. Күһүгү хадыммалы кэ-
тэтин—сааскы хорутууну суох
оноруу саамай баһаарылаах
усулуобуһа. Күһүгү хору-
туулаах бааһыналар гектардан
5—6 центнер үүнүүнү эби
бэрэллэрин умнар сааммат.

Сир оҕоһуутун агротехника-
тын бири дьобунаах көрүгү-
нэн севеобороту олохтобуу
уонна халбана суох тутууу
буолар. Урут Одьулуунга уон-
на Хатылыга үстүү хонуулаах
севеобороттар бааллара, оттон
билигин суохтар. Севеоборот-
тары олохтуур туһугар, туох
ханын нининэ, эрдэтээни
паардары 35—40 бырыһыанга
түрдүкхэ наада. Кээн ыһы-

лаах бары отделениеларга, туо-
рахтаах культураларга төһө
паардар баалларынан нөрөн,
үс хонуулаах севеобороттары
олохтоһуну быһылтыттан са-
былаахха.

Үүнүүнү сүөһүгэ табиаста-
ринин, мачитинин булгучуу
туоратарбыт наада. 1981 сыл-
га агардас итинэн 849 гектар
үүнүүтө көдүүүхэ суох хаал-
дыта. Бу уруон буолуохтаах.
Ниникитин общественик уон-
на кэтэх сүөһү үүнүһүнү-
нүстэри бастуунтаныматын сир-
бар дьаһаллары ылыахха,
бааһыналары барыларын ки-
чэбэн күрүөлэһини олохтоохха.

«Якутмелиоводстрой» мех-
уастага уонна «Сельхозхи-
мия» холбоһук мелиоративнай
этэрэстэ ааспыт сылларга саага
бааһыналары оноруу үлэлэрин
көтөтүлэр. Мехуасток тыа-
ны солоон 6—7 сыл устата
120 гектар эрэ бааһынаны ту-
һаа таһаарда, оттон «Сельхоз-
химия» 2 сылга 105 гектар
эрэ тыаһы бааһынага солоото.
Бөдөрөттөһөр тэрилтэлэр кыам-
талара кыратынан сага бааһы-
налары онорууну севеоборот
бөһөтөрүн күүстэринэн мытар
бааһынаһааһа үөскээтэ.

Сүөһү аһылытын бааһына-
тан ылыы болпуруостара күүс-
кө турбуттарынан сибээстээн
Саха сиригэр, ол иһигэр биһи-
ги оройуонмутутар, кырыс
сирдэри туһаа таһаарыы со-
руга ордук ударнай буолла.
Биһиэхэ бу үлэ 1978 сыллаах-
тан балаһаа сөргүтүлүбүтэ
эрэри, дуоннаах оҕоһуллуба-
та: баара-суора 655 гектар эрэ
туһаа таһаарылыһа, совхоз-
тар бары былааннарын ыраа-
һынан толорботулар. Оттон ол
хаһаайыстыбаннай салайааччы-
лар, ордук отделениелар үч-
күрүлүһүлүбүтэ, бу дьаалаада
көһүүнүк сыһыаннаһалларынан
баһаарыллар. Маны тохторото,
түмүк оносторго уолдыаста.

Чугастаабы 3—4 сылга совхоз-
тар хаһаайыстыбаннай ыһыма-
нан барыта 1800—2000 гектар
кырыс сирин хорутуохтаахтар,
бүтэйдиктээхтэр уонна бааһы-
на быһыстынан туһаннаахтар.
Итиннэ мелиорация мех-
уастага уонна «Сельхозхи-
мия» холбоһук көмөлөһүөх
тустаахтар.

Оройуонга минеральнай уо-
дурдуулары туһаныы кэпсээн
иһэр курдук. Ол эрэри бил-
гин даһаны быһаат туустарын
каассабайдыт туһаныыга иһирэ
миникит. Мантан иннэ ридко-
вой ыһымаан быһаат туустар-
ын бурдук ыһытыгар 100
бырыһыан туһаныы булгучуу-
лаах агрономическай дьаһалы-
нан буолуохтаах.

Органическай уодурдуулары
бааһынага таһаарыы былаанна-
ра сыт аһыы улаатан иһиллэр:
былырыны былаан 18 тыһ.
тонна этэ, быһыл 30 тыһ. тон-
на буолла. Ол эрэри совхоз-
тар уонна «Сельхозхимия»
холбоһук ноһуому таһыга
септөөх дьаһалы ылбаһаа оло-
ролдор. Бу итэһэс бэрт түргэн-
ник туоратыллыахтаах.

Хаары чингэтин — улахан
суолталаах агрономическай дьа-
һал. Ол үрдүнэн бу үлэни бы-
һыл бааһыналарга одус хойу-
таттыбыт, оттон холуһаларга
букатын даһаны ыһыпатыбыт.

Сизмэ ыраастааһына ээһэ
наһаа бытаарда, ордук «Чу-
рапчы» уонна Эрилик Эрис-
тин аатынан совхозтарга.

Сааскы ыһыга тутуллар
массыналар оромуөннэһин
тэтимэ эмнэ бытаан. Суһал
эбин дьаһаллар наадалар.

ССКП обкомун бюротун уон-
на Саха АССР Министрдарын
Советын «1982 сыл сааһы
ыһытыгар бөдөһүнүн эбин
дьаһалларын түстөрүн» олун-
уу 28 күнүһүнэн уураахтары-
гар биһиги оройуонмут совхоз-
тара бааһыналар ситэ туһам-
маттара, органическай уодур-
дуулары таһыга бытаарбыт.

тара, хаары чингэтин хойу-
таттытара, механизаторскай
кадрдары бөдөһүнүн былаан-
нарын тогон иһэллэр ыһыл-
лымыта. Хомойуох иһин, онтон
ыла ааспыт ыһыт ордук кэмгэ
күттүөннээх эрэ тардыныы
оноруллубата. Маны субу күн-
нүргэ көннөрүөххэ, туоратыах-
ха наада.

Быһыл туорахтаах культуралар
ыһыыларга оройуонга 250
гектарынан иһигитиллэр буолла.
Онон совхозтар сааскы ыһыы
иһигитин ыһааннарыгар сеп-
төөх уларыстылары киллэриэх
тустаахтар.

Севеоборот уу хаһаайысты-
батын тэринин, мелиоративнай
үлэлэри кэпсэтин кинилэр бэ-
һэригэр мелиоративнай эта-
рэтэри тэринин үлэлэтэллэ-
рин эрийэр. Бу өттүнэн «Чу-
рапчы» совхоз сөһнө дьаһанан
эрэр. Атын хаһаайыстыбаларга
итинник аналлаах этэрэстэри
эмнэ тэрийэллэр наада. Би-
лигин биһиги бөдөрөттөһөр тэ-
рилтэлэригэр кыахтара кыра,
онун кэлтэччи кинилэри кэ-
һэр табыллыбат.

Бурдук турунтаах үүнүүтүн
ыһыы мизэстэ иһигитин ээ-
нолар, специалистар, хаһаа-
йыстыбаннай салайааччылар
үлэлэригэр быһаачы тутулу-
таах. Бу салаага иһигитин ээ-
нолар састааптары кичэйэ
сүүмэрдикхэ, саамай эрэллээх,
опыттаах дьоннору, коммуни-
стары, производство бастыһна-
рын туруоруохха уонна кини-
лэргэ күнүтэ көмөлөһүөххэ.
Биһиги биллиилээх механиз-
атордар Н. Е. Яковлев, С. Н.
Литвинов «туһахтары хата-
рар» эдэр солбууру бөлөм-
нээххэ.

«Чурапчы» совхоз опытыгар
тирдэһирэн бурдук ээноларын
хаһаайыстыбаннай ахсаанга
киллэриэххэ, кини ыһылаах
отделениеларга кинилэри ыһы-
лынары-сайынары үлэлэтнэх-
хэ. Бу дьаалаада отделениелар
управляюһааһын эппитинэс-

тэрин тосту үрдэтнэххэ. Ор-
сылларга үлэлэһит управлю-
һааһын тт. Чичигинаров И. Я.
(Хатылы), Пермяков Н. Д.
(Мугудай) салайар отделени-
еларыгар бурдукна бөдөһө
ууруллубат, эрийлэр үүнүү
ыһылыбат буолбутун кытта
хайдах да ыһылыһаххэ саам-
мат. Оттон кырдыаһас управ-
ляюһай Луковцев М. П. са-
лайар Холтодогугар быһыл
ыһыы түөрт ыһымытан үһүн
сааскы хорутууга мытаары
олороллор.

Сир оҕоһуутун культуратын
үрдэтинэ сүүн фигуранан аг-
роном буолар. Кини биллэ-
нөрүүтэ, почва-климат уратыла-
рын септөөхтүн учуоттааһына,
сананы, бастыны олохтоһуна,
үлэтигэр дүккүрө элбиги бы-
лаарар. «Чурапчы» совхоз сүө-
һүгэ сүмэһиннээх аһыһыгары
сөргүтүөһүлүбүтүгэ, эриги-
тэр хортуоспуу үүнүһүнэ
ситиһиллэрэ туһаннаах саага
спецалистарынан улахан
тутулуһаада өйдөнөр. Парти-
най тэрилтэлэр, хаһаайысты-
баннай салайааччылар агроно-
мическай кадрдары кытта үлэ-
ни тосту тулсарахтаахтар, ки-
нилэргэ көмөх уонна көрдө-
булу кууһурудуохтээхтэр.

ССКП XXVI съезэ дойдуга
бурдук үүнүһүнүн салгыы
сайыналар, аһылын проблема-
тын олохтоохтун баһаарар,
сүөһү интэрин тыа сиригэр
ударнай фронунан биллэрэр
чочу соруктары туруорбута.
Ити соруктар партия Кини
Комитетин сэтиннэһтээни
(1981 с.) Пленумугар өссө тө-
гүл, сака кууһуһун бөлүтөм-
мэтэрэ, Онуоха сол түбөһи-
нэрэн, оройуонга сир оҕоһу-
тун культуратын салгыы туп-
саран туорахтаах культуралар
үүнүүлэрин үрдэтин—бары
партиянай уонна хаһаайысты-
баннай тэрилтэлэр, олохтоох
Советтар, тыа сирин үлэһиттэ-
рин бүтүтүннэрин улахан
суолталаах соруктара.

ДАКЫЛААТТАРЫ ДЬҮҮЛЛЭНИИ

Сессияда райсовет по-
лкомун уонна народнай
контруол комитетин от-
чуотунай дакылааттарын
дьүүлэһингэ бастаһын-
тыл эппит депутат Г. А.
Пестерев кини үлэлэри
коллективин — дьэ-уот,
коммунальнай хаһаайы-
стыба управленнетын ад-
дырыһыгар кинирбит кри-
тиканы септөөһүнэн аах-
та уонна оромуөнүгүр
биригээдэ үлэтин тэрэ-
һинигэр баар итэһэстэргэ
бөдөһөтүнү туһаайда.
Чуолаан, септөөх тутуу
матерьяала суоһун үр-
дүнэн иһэтэллээх, аварий-
най дии-дии быһааһыга
көрүлүбүтэх үлэлэри то-
лоруу үлэ хаачыстыбаты-
гар, тэтимнэр улаханнан
өксөр. Индикитин ити
учуоттанара наада. Араа-
тар итингитин салгыы управ-
ление оромуөнүгэ уонна
тулсаран онорууга тутуу
деталлары бэһитин күү-
һүнэн бөлөһүнүн наа-
далааһынан аахта.

«Чурапчы» сельсоветын
исполкомун председателэ
депутат М. И. Выход-
ов баһаардыммыт анныы
кытта үлэни тупсарыга
райсовет исполкомун от-
делларын ороолларын
үрдэтэргэ этии киллэрдэ.
Кини иһигитиннэ ордо-
рууар үтүн, этии тосу-

дарствода туттарытыгар
уонна райпо сөргүтүлү-
бүтэһин толоруулар
эригин предприниматара
былааннаахтык үлэлэ-
бөтөрөн, хардары аты-
ны харгыһа суох тэрий-
бөтөрүн критикалаата.
Араатар түмүгэр народ-
най контуруол оройуон-
наады комитет, общес-
твеннай сүөһү көннүһүн
өтүүтүгэр, техниканы
альдытыга, көрөһүннэ,
хааччылар тэрилтэлэр
үлэлэрин контуруоллаа-
һынга көрдөбүтү күү-
һүрдэрин модьуйда.

Народнай контуруол
«Чурапчы» совхозтаагы
грушата тыа хаһаайы-
стыбатын бары үлэлэригэр,
дубунастаах дьон уураах-
тары толорууларыгар бэ-
рөбэрнэлэри былааннаах-
тын ыһтар, баар итэһэ-
стэри туоратыга күнүтэ
көмөлөһөр. Ол туһунан
сессияда этии группа пред-
седателэ А. С. Сивцев
кэпсээтэ.

Оройуоннар кини ар-
дыларынаарм электро-
станции дизелин депу-
тат В. М. Баранова бэ-
һитин этиигигэр ССРС
профсоюзтарын XVII
съезин уураахтары олох-
тох киллэриһэ, наука-
техника ситиһиллэрин
таба туһаныыта, эконо-

мика нэмчлээһиннээх
буолуутугар коллектив
мытар үлэтин сессия
маттылаахтарыгар бил-
гиннэрдэ. Аһаан-суоттаан
үлэлээн агардас ааспыт
сылга электростанция 10
тонна уматыгы, оромуөнү
бөһө күһүнүн ыһыт
4 тыһ. солн. нэмчлээтэ.
Кини итиннэ таһа Чурап-
чы сельской Совета, эт-
үүт комбиата, райпо,
культурнай-сирдатар уч-
реждениелар электроэнер-
гетин быһааһы таһынан
ороскуоттууларынан сеп-
тээтэ уонна бу итэһэс ин-
дикитин хатылаһааһын
модьуйда.

Райсовет исполкомун
секретара депутат И. П.
Васильев олохтоох Совет-
тар, народнай судьуйа-
лар уонна сэтэстэллэр
буолаары туура быһаар-
дарыгар бөлөһүнүн со-
руктарыгар тохтоон тыл
эттэ.

ССКП райкомун тари-
бар отделениэ сибидиссийэ
депутат Э. И. Монастырев
бэһитин этиигигэр райсо-
вет исполкомун отделлара
сэдэхтин очуоттуулла-
рын, хаһаайыстыбаннай
салайааччылар Советтар
баһаарылары толоруу-
лара ситэ суоһун, ол
үрдүнэн ити болпуруос-
тарга септөөх көрдөбүл

исполкомун иһигитингэ уол-
дыаста.

Субурууһун аатынан
совхоз директора депутат
А. В. Ефремов ордук
элиһи сылларга ыһыы
сройуоннамматах септө-
нөл ыһылыларын, орга-
ническай уонна мине-
ральнай уодурдуулары
киллэрин соруудахтара то-
лоруллубаттарын, бааһы-
на бүтэһэ саналыы онго-
ллубат буолбутун ыһаан
туран, ону туоратыга
чочу дьаһаллар наада-
ларын эттэ.

Эрилин Эристын ааты-
нан совхоз директорын
сүөһү аһылытын бөлөм-
нөһүннэ солбуйааччы
М. Н. Коркин сирин оҕо-
рууга, сезоннай дьон аа-
таан, суолта бөһүлүбүт
буолбута улахан өксүүнү
сирдэригэр бөлүтээтэ.

— Соловьев иһигитинэ,
кин курдук быһааннаах
бааһыналардаах отделе-
ниһа бурдук үүмүт
буолла. Ити сирин оноруу
агрономическай көрдөбүл-
лэһинэ, — дьэтэ Госстрах
инспекциятын үлэһитэ
депутат В. И. Попова.

«Чурапчы» совхоз ди-
ректор, депутат И. Н.
Аммосов, хаһаайыстыба
сылы быһа үлэһит сир-
дэһини ээнолары тэри-
һин улахан көдүүүһү
бирбигин бөлүтээн ту-
ран, толору хаһаайысты-

баннай ахсаанга итинник
ээнолары киллэриһин са-
былырга этии онордо.

Карл Маркс аатынан
совхоз сылга былааннаах
үүнүүтүн үстөн биһирин
эрэ ылар. Ити өксүүтү-
гар олохтоох сортовой
сизмэ суох буолла. Орга-
ническай уодурдууну кил-
лэрин, хаары чингэтин
курдук үлэлэр былааннара
сыл ахсын толоруллубат.
Ити туһунан совхоз кы-
лаабыһай агронома Н. Н.
Шестаков эттэ.

Социалистическай Үлэ
Геройа депутат Р. И.
Константинов сиртэн ту-
рунтаах үүнүүнү ыһыга
агрономическай көрдөбүл-
лэри кытаанахтык тутуһуу,
бааһыналары сагардыы,
ыһыы үлэлэригэр эппиз-
итэһи үрдэтин наадатын
бөлүтээтэ.

Тыа хаһаайыстыбатын
управленнетын кылаабын-
най агронома В. Ф. Ермо-
лаев сирин тупсаран оно-
рууга, бааһыналары кэ-
пэһингэ турунтаах үүнүү-
нү хааччылыыга туһаа-
нылыһыт урукку баһаа-
рылар толоруллубатка
кылаабытары критика-
лаата уонна кырыс сир,
дэри туһаа таһаарыы
срууттарыгар тохтоото.

Сессия дьүүлэһилин.
С. ЧИЧИГИНАРОВ.

Комментатор колонкалара ●

ЭНЭ УОННА БИИРГЭ
ҮЛЭЛЭЭНИН ПОЛИТИКАТА

Ташкентнаады үөрүү-
лэргэ, көтүүлэргэ табаа-
рыс Л. И. Брежнев Со-
ветскай Союз Азия-
эйэн бадарар халбаг-
наабат политикаһын өс-
сө түгүл бигэрэттэ. Ити
—эйэни бөдөрөгүү уонна
эйэ өстөөхтөрүүтүр кыта-
наа хардаһы биэрэн по-
литиката, баһарааччыла-
ры барыларын кытары
эйэлээхтик бииргэ үлэлээ-
һин политиката, соци-
ализм дойдуларын кытары
бырааттыы дойдордоһуу
социальной прогресс, но-
руоттар бэйэлэрин дыһа-
нар бырааптарын көгүс-
кэлин бары күүстэрин
кытары биир санаалаһы
политиката.

Советской Союз Монго
лианы, Вьетнамы уонн
Азии атын бырааттыг
социалистическай дойду-
ларын кытары сыһыан
пара ситиһимэлээхтик сай-
даллар. ССРС африкакай
революцияны иланттыгэр
саа-саадах тутан көмүс-
күүр итининэ сайа олох-
тутар народнай Африка-
таны кытары сыһыана
белерүүр.

ССРС уюна Индия норуоттарын бега сибэстэр ситиминиллэр. Советскай Союз уюна Индия — тус-туспа социальнай-политическай тутуулаах дойддулар — байлаларын сыһыаннарын бэйэ-бэйэ кыдымалаларыгар орооспот буолуу принцибин кытаапахтык тутуууга, дойддулар хайаларын даһаны тас политикаларын уратыларын хардарыта ытыктаһылыга олобуран сайыннарааллар. Кэнистэр өссө ардыларыгар итэҕэйсин чүөстөтө, куттал суоҕар эрэһин чүөстөтө бөөрөгүүр. Ол Азия континеныгар быһыы-жайгы түөрөнчээбэт буолуутугар көмөлөшөр. Ити икки дойддулар аан дойду түһүлгэтигэр эйэни харыстыаһын уюна бөөрөгөтүү дьыалатыгар, норуоттар икки ардыларыгар айбалэхтик биригэ үлэстэһини сайыннарын дьыалатыгар ситиһин, дохотин хардарыта көлөтөсүһүн үлэтиниллэр.

Советскай Союз, урук-
кутун курдук, Японияны
нытары үтүө маллаах оло-
рууну уонна хардарыта
барыстаах таамай нөөг
биир өлөксүлүк са-
лынаары уонна түрүр

Саях АССР Министр-
дарын Советин ийнхэг
Суолунан сэлдэмэгэ кут-
тал суох буолуутугар
республикатаагы комис-
сий быһаарыытыгар сөп
түбөһиннэрэн, б. дь күдүн
тутар 20 күнүттэн жуус-
устар 20-тигэр дээрнэ
аналлаах көрүү ыытыллан
эбэр.

Райсовет исполкома ко-
рууну ытытыга оройуон-
наары комиссияны тэрий-
дэ.

Од эрээри бийнги дойду-
ларбыт нини ардыларызгар
саамай киэн биригэ үлэ-
лээһин итээнэ хардарыг-
та итэҕэйинг суолутар
Япония уонна ССРС ин-
ни ардыларызгар үтүө
сыһыаннаһылар олохто-
нууларыгар мэлэйдэһнэх-
тэрин баҕарар тас күүс-
тэринэн үскэтдиллэр кы-
рата суох ыарахаттар
бааллар. Итин тэҥэ нол-
лективнай эбэтэр нини
өрүттэх төрүөн олобу-
рун итэҕэсинин баҕарго-
тор туһуаан өрүттэргэ
инкиизинэритэр табыгас-
таах советскай этинлэри
өөһөн туран инэр тиб-
эр дэятэллэр Японияга
байыһыгар эмис бааллар.
Л. И. Вренкее ааспыт
сыллаахха ССКП XXVI
съез - туруорбут итэ-
этинлэрин өссө төгүл ыа-
раһаатан көрөрүтэр Япо-
нияга ыһыла.

Китай туһунан эттэххэ,
Советскай Союз ССНП
XXV уонна XXVI съез-
дэрин уураахтарыгар
чуолнайдык этиллибит
политиканы тутуһар. Со-
ветскай Союз өттүгүн
Китайга ханнык даҕаны
суоһаанын суоһа уонна
суох. Биллэн дойдубут
хардарыта табыстаах
бываарылары ситиһэр
сыаллыа кыраныһыс-
боппуруостарыгар кэпсе-
тинилэри салгытырға хаһан
баҕарар бэлэмн, ханнык
даҕаны эрдэттэн бэлэм.
наммит усулуобуйата суох
бэйэ-бэйэ илтирээстэрин
хардарыта мыктаһынга,
бэйэ-бэйэ ис дьылалары-
гар ороомпот буолууга
хардарыта туһалаах буо-
лууга олохуран уонна,
биллэн турар, үһүс өрүк-
кө атаҕастабыла суох
советскай-китайскай сы-
һыаннаһымылары тупсарар
хардарыта табыстаах
дѣялаллар тустарынан
дуогабардаһарга бэлэмн
Ташкенга Л. Н. Бреж-
нев эссе тегул билгэрэттэ.

Ташкентга Л. Н. Брежневдан этиллибит Азияда ССРС тас политикасын туғунам балабазмалар ити регион үгүс дойдуларыгар юкэг сэгээрмни билдилар. Изи балабазмалар.

М. ЯКОВЛЕВ,
СССР-ЫН ТАВЧЫТА.

Болбойун: көрүү бара турар
СУОЛГА СЭРЭБИ КҮҮҢҮРДҮӨХХЭ

Комисси суолунаа
сэлдьыга куттал суох
буолуутугар обществен-
най тэригдэлэр үлэлэриг
сартэхсизэхтээх, онуоха
транспорт средстволары
нан доону таһыга дэг-
схол тахсыстын сэрэти-
ги ураты болломтотун
уургохтээх

Райпотребобщество бырабылмынньата общест-
веннай аһылык предпрятиеларын үлэһиттэригэр
икки күнүгөх семинары тэрийэн ытта.

Семинар кыттыллахтарыгар аял্লাах конкурсы дэрилинэ. Онно кулмнардар кондитерскай оҕоһунтара бэлэмнээһингэ күрэхтэһилэр. Конкурс түмүгүнэ идэлэринэн баатыннар быһаарыллынылар. Ити үрдүк ааты иһин остолобуой повара Мария Устинова уонна кондитер Мария Коркина ыллалар.

Итгэл сэргэ общественный ахлахыг биеэ үлэв.
та идэлзэргээр разрядтарын үрдэттигээр. Кинилэр
хэтэргээр кондитер В. Е. Козлова, повардар А. В.
Максимовы уонна В. П. Филипповы бааллар.

Снимокка: (хагастан) конкуре кмайыылаахтара
М. Коркина уонна М. Устинова.

П. Окочеников *discreta*

РЕСПУБЛИКА СААМАЙ УЛАХАН КӨБҮӨРЭ

Саха АССР Министрдарын Советын Кубогар көңүл
түстүүгэ республикатааҕы күрэхтэһиини көрсө

Муус устар 2—4 күнээрлэгэр бийиги оройуомнуу
кийингэр ити улахан түһүлтэ ытыллар. Онон си-
баастаан бийиги корреспонденттат спорткомитет
председателе Е. В. ПУДОВТАН күрэхтэни туһунан
сабааччыларга бийигиннээрлэгэр кордосто. Онуоха
Егор Васильевич манньк кэпсээтэ:

— Күрөхтөһийни, элбэх
ийн көрөрү, наадатыңар,
ийн сирини ытырга
ыһаарыллыбыта. Биир
өлөх оройуоннаары Күл-
гура дьаһтыңар, атына —
ийн физзалга күрөхтө-
мэхтэро. Белөхтөр биэс-
ийн ыһааһыныан дуо-
лаһиннэрэн тырылын-
нылар. Онон наар чэлчэ-
и, эбэтэр наар ырахан
ыһааһынаахтар халсы-
ытыларын көрөр буол-
схпыт дииң санаа суох
уолдухтаах

Көбүргө республика Чукров, Иван Сидев,
газ оройуоннарыттан кыя-бий Егор уонна Ва-
онна муораттарыттан 29 сийий Алексеевтар во

Өлүөхүмэтэйдэ тыа ха-
һаайыстыбатын механи-
зациялааһын уонна элект-
трификациялааһын техни-
кумугар билиги Чурап-
чыттан 26-тыа буолан
үөрэтибит. Бүтэрлэхпи-
тинэ сороххут техник-мех-
аник, сороххут элект-
рик, электромеханик
буолуоххут. Орто оскуо-
ланы бүтэрбиттэр орто
сүһүөх салайар надрдары
2-дэ сылар огдолсинара
уонна бүтэрин эһиэ сой.

Техникум 1960 снл. уазлиниллар Аасныт са-
длааха аһадыбыт. Ол быт Н. Феофанов коман-
кэмтэн 1760 чини идэ дирдаах «Колос» туту-
ал н республика араас эгэрэт байыастара Нам
мушуктарыгар үдэтин оройуонугар 200 сүөһү
смылдьаллар. Вилигин 640 иикрэр хотонун туштут-
вол уонна кыас үөрэнэ- тара.
быт. Толору төрүллээх Техникум 41үө ут-
үөрэнэр кабинеттардаах- тэрдээх. 450 чиллэр
лыг, мастерскойдаахпыт. комсомольская тирэ-
Инни олорор көрүстээх куорат комсомольс-
пыт. ристаларыттан биэр бас.

Сылгылар нэмнэгээр араас нурууонтарга, спортивной секцияларга дьярытныбыт. Баай библиотеналаахыт. Би-лисийн учууталбыт Л. В. Березин салалтатынан СССР уонна Саха АССР төрүттээминтээн 80. Са- тылгыара. Ситиһиллэх үлэтин иһин ЫБСЛКС КК аналтан бэлэтэм- митэ. Онон, быһата, ба- лийи техникуммуугар ситиһиллэхтик үөрэнэрэ да, интэриһинийдик оло- рорго да толору кыахтар бааллар.

Энгийн, бичр дайдуулахтарбытын, бу, техни, кумга жалэн үерэнэргитигэр ыгырабыт.

В. КУЗЬМИН,
И. КОРЯКИН
УО. Д. А.

д. а. бааллара керөөччү-
лэр болгомтолоруун тар-
тыба.

Саамый элбөх (13-түү бөдөс) кыттааччылаах хамаандалары Якутский, Ленинский оройуон адылахтаахтар. Маныаха дартан этэххэ, Ленинский оройуонтан итиччэ элбөх тустуук кытара үгүстөрү соһуччу буолбута. Кинилэр байыларын зоналарыгар олус үчүгүйдик ыттыбыттар. Онон манна кэлэн хамаанданан мистини үлүстийгэ ыйаа-лыннаах тылларты этиэхтэрин сөп. Университеттэн 10, Уус-Алдантан 9 бөдөс финалга киирэн тураллар. Сүрүүнүн дьэ ити хамаандалар уонна оттон, аһабыстык эттэххэ, байы-уолаттарбыт ити-циалистар.

Вилларэн курдук, быһигитэн бу ураты эппиэттэх көбүөргэ 8 ийин тустар быраабы ылан турар. Кинилэр бу бааллар: Егор Григорьев, (48 кг), Василий Алексеев, Дмитрий Винокуров (ииннэн 52), Николай Жерзин (62), Николай Матвеев (82), Петр Шестанов (90), Максим Васильев (100). Николай Решетников (100-тон үөһэ). Баросторбут тренер Н. Н. Кардашевский салалтатынан программа быһыытынан дьярыктарын ситэрон эрэллэр. Хаһалара хайдах тустуохтаабын билгэлини барбангыт — көбүөр көрдөһүт. Маныаха, кыттааччыларга кыһаарыттар.

Хүрэхтэйни чулуу бө-
гдөртүгэр аман оройон
кннин сорох тэрилталэ
авал биригстэри (барыта
5) олохтоотулар.

Көрүү түмүктөрө муус устар 25 күнүгөр Саха АССР Ис дьыдаларын министерствотын ГАН огделыгар түһэриллэхтээгэр.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700, Чурапчы с.
Нарл Марко уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор — 21-395, отделлар —
21-495, уопсай — 21-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чуралчинского
районного КПСС и районного Совета народных депутатов
Якутской АССР.